

บทที่ 5

สรุป

สื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคม ที่จะมียุทธศาสตร์ในการสร้างความมั่นคงทางสังคม และผลักดันให้เกิดการพัฒนาประเทศขึ้น โดยการทำหน้าที่ในการเสนอข่าวสาร ให้การศึกษา และให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสาร ซึ่งเป็นประชาชนของประเทศด้วยความรับผิดชอบ

เด็กเป็นกลุ่มผู้รับสารกลุ่มใหญ่ที่มีขนาดถึง 2 ใน 3 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องศึกษาและเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รวมถึงสื่อมวลชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งศักยภาพทางด้านความคิด อารมณ์ และจิตใจ ถือเป็นารับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ การรับสารเพื่อความบันเทิงทางด้านอารมณ์ และยกระดับจริยธรรมทางด้านจิตใจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบสังคมและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการแข่งขัน และไม่ได้มีเพียงเฉพาะการแข่งขันที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ใหญ่เท่านั้น แต่กลุ่มเด็กด้วยกันเองก็จะได้รับแรงกดดัน และความคาดหวังจากผู้ใหญ่ ส่งผลให้เกิดความเครียดจากการพยายามแข่งขันกันในด้านต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่เด็กจะต้องได้รับข่าวสารเพื่อความบันเทิงทางด้านอารมณ์เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด พร้อมกันนั้นจะต้องเป็นข่าวสารที่มีการสอดแทรกและส่งเสริมจริยธรรมทางด้านจิตใจให้แก่เด็กด้วย จึงจะเป็นเครื่องมือในเตรียมเด็กไปสู่ความพร้อมเพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป

เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสื่อหนังสือการ์ตูน เป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่จะสามารถทำหน้าที่พร้อมกันไปได้ทั้ง 2 อย่าง ทั้งหน้าที่ในการให้ทั้งความบันเทิงควบคู่ไปกับหน้าที่การช่วยยกระดับจิตใจโดยการสอดแทรกเนื้อหาทางด้านจริยธรรมเพื่อส่งผ่านไปให้กับกลุ่มเด็กผู้อ่านได้ แต่ทั้งนี้เนื่องด้วยสภาพการแข่งขันทางด้านธุรกิจ ทำให้ธุรกิจสื่อหนังสือการ์ตูนนั้น ปรับตัวไปตามกระแสทางด้านเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงผลกำไรทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าจะคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อเด็กและสังคม ดังนั้นจึงเกิดปัญหาในด้านคุณภาพของเนื้อหาของหนังสือการ์ตูนที่มีคุณภาพต่ำกว่าที่ควรจะเป็น จึงเกิดเป็นความสนใจของผู้เขียนที่จะศึกษาถึงเนื้อหาของหนังสือการ์ตูนที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ทางจริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสือการ์ตูน

ผู้เขียนได้เลือกหนังสือการ์ตูนเรื่อง โครราเอมอนเพื่อทำการศึกษาดังการนำเสนอ และการสื่อสารถ่ายทอดความหมายทางจริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในการ์ตูน ทั้งนี้เพราะการ์ตูนเรื่องนี้เป็นการ์ตูนที่ออกนิตยรมที่มีอายุงานถึง 33 ปี ดังนั้นผู้เขียนจึงคิดว่าน่าจะมีกลุ่มผู้อ่านและผู้ที่เคยอ่านอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นอิทธิพลของการ์ตูนเรื่องนี้จึงน่าจะเป็นอิทธิพลที่มีขอบเขตกว้างขวางกว่าการ์ตูนเรื่องอื่น ๆ ที่เพิ่งถือกำเนิดขึ้นมาใหม่

จากการศึกษาของผู้เขียนพบว่า การ์ตูนเรื่องโคราเอมอน ถึงจะเป็นการ์ตูนที่ผู้ปกครองหลาย ๆ คนเห็นว่าไม่มีพิษมีภัย และไม่ได้มีเนื้อหาสาระแฉะแฉะถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเด็กผู้อ่านในความจริงแล้ว การ์ตูนเรื่องนี้มีการแฝงเนื้อหาสาระที่มีลักษณะเป็นการทำลายจริยธรรมให้แก่เด็กด้วยกัน ทั้งนี้เป็นการถ่ายทอดโดยผ่านพฤติกรรมอันขัดต่อหลักจริยธรรมของตัวละครต่าง ๆ ในเรื่อง

จริงอยู่ที่ลักษณะเนื้อหาของสาระส่วนใหญ่ของการ์ตูน จะมีการสั่งสอน ส่งเสริม และปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านคำพูดของตัวละครในลักษณะตรงไปตรงมาหรือผ่านทางพฤติกรรมของตัวละคร แต่ในบางตอนการสรุปอันแสดงให้เห็นถึงหลักปฏิบัติทางจริยธรรมนั้น มีน้ำหนักของเนื้อหาสาระที่น้อยเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะของพฤติกรรมอันขัดต่อหลักจริยธรรมของตัวละครในตอนเดียวกัน

เนื้อหาของการ์ตูนเรื่องโคราเอมอนนี้ ไม่ได้เป็นเนื้อหาที่ปลอดภัยโดยสมบูรณ์แก่เด็ก ดังนั้น ถึงแม้ว่าเด็กจะได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสามารถผ่อนคลายความตึงเครียดได้ดีแล้ว แต่ในทางกลับกันเด็กที่ยังไม่มีวุฒิภาวะทางด้านการคิดหาเหตุและผลทางด้านจริยธรรมที่ได้อ่านหนังสือการ์ตูนเรื่องนี้ ก็จะได้รับอิทธิพลในการทำลายระดับมาตรฐานทางจริยธรรมของจิตใจของเด็กควบคู่ไปด้วย

ถึงแม้ว่าการ์ตูนเรื่องโคราเอมอนจะถูกมองให้เป็นหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กที่ใหญ่หลายคนวางใจที่จะซื้อให้เด็กอ่าน แต่เราก็ยังพบสารที่เป็นอันตรายต่อการสร้างและดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมของเด็กได้ จึงมีคำถามที่ว่า สื่อหนังสือการ์ตูนเรื่องอื่น ๆ อีกมากมายที่มีวางขายตามท้องตลาดเป็นร้อยเป็นพันเรื่องนั้น จะมีอัตราส่วนของการสื่อสารแง่ลบที่มีต่อจริยธรรมทางด้านจิตใจของผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเด็กมากน้อยเพียงใด ผู้เขียนคิดว่าคำตอบของคำถามนี้เองที่เป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาอื่น ๆ ที่จะตามมา หากเราไม่ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการเปิดรับสื่อหนังสือการ์ตูนของเด็กที่มีเพิ่มมากขึ้นในขณะนี้

ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องสวมบทบาทเป็นผู้พิทักษ์และปกป้องเด็กให้พ้นจากภัยของสื่อหนังสือการ์ตูน โดยการคัดเลือกและกลั่นกรองแต่หนังสือการ์ตูนที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ลักษณะการ์ตูนที่ดี และเหมาะสมตามเกณฑ์อายุของเด็ก

การ์ตูนที่ผู้ปกครองเลือกให้เด็กอ่านนั้นควรจะมีลักษณะเนื้อหาที่เป็นเรื่องจริง ไม่ชวนฝัน ไม่ใช่เรื่องราวเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ที่หาข้อพิสูจน์ด้วยเหตุผลไม่ได้ นอกจากนั้นควรจะมีข้อคิดและตัวอย่างที่ส่งเสริม และดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมที่ดีงาม เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กนั้นมีจิตใจฟุ้งเฟ้อ ใฝ่เรียนรู้อะไรแบบในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ในทางตรงกันข้ามเด็กจะได้ซึมซับเอาแต่สารที่ช่วยก่อเกิดประโยชน์และสร้างแบบอย่างทางจริยธรรมให้แก่เด็กได้

แต่ทั้งนี้ในบางครั้ง ผู้ปกครองก็ไม่สามารถที่จะกลั่นกรองข่าวสารจากสื่อมวลชนให้เด็กได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่าน การ

วิเคราะห์และการใช้เหตุผลทางด้านจริยธรรมให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้ใช้เหตุผลในการคิดพิจารณา ประกอบการอ่านหนังสือการ์ตูนหรือการเปิดรับสารจากสื่อมวลชนอื่น ๆ ของตัวเด็กเองได้ ดังนั้น ผู้ปกครองควรจะต้องคอยเสริมสร้างองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดพิจารณา ตัดสินใจ และคอยช่วยฝึกฝนการใช้เหตุผลในเรื่องทางจริยธรรมให้แก่เด็ก ซึ่งทำได้โดยร่วมกัน อภิปรายหรือถกปัญหาต่าง ๆ รวมถึงปัญหาทางจริยธรรมที่มาจากเนื้อหาสารที่เด็กได้รับในชีวิตประจำวัน หรือเนื้อหาสารจากสื่อมวลชน เพื่อให้เด็กสามารถวิเคราะห์แยกแยะได้ถึงโทษ หรือ ประโยชน์ของเนื้อหาสารสื่อประเภทต่าง ๆ ที่เด็กได้รับได้ด้วยตัวเอง ซึ่งจะประโยชน์ในการเลือก ดันแบบแห่งวิถีชีวิตและดันแบบทางจริยธรรมที่ค้ำจุนที่เด็กจะนำมาปฏิบัติ และเป็นพื้นฐานในการ สร้างมาตรฐานการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานทางจริยธรรมด้วยตัวเด็กเองต่อไป

นอกจากนั้น นักสื่อสารมวลชนในฐานะผู้ผลิตสื่อที่จะนำสารไปยังมวลชนนั้น ก็ควร ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบของตัวเองที่มีต่อผู้รับสาร ด้วยการผลิตสื่อที่มีเนื้อหาสาร อันเป็นประโยชน์แก่ผู้รับสาร รวมทั้งการงดเว้นการส่งสารอันจะก่อให้เกิดอันตรายหรือผล เสียหายต่อทั้ง ความรู้ อารมณ์ จิตใจและสังคมของผู้รับสาร ทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม

ศาสตราจารย์ ดร. อรรถสิทธิ์ อรรถสิทธิ์